

17 JAN 2012

**NESS
LUNDIN**

Justis- og politidepartementet
Lovavdelingen
Postboks 8005
0030 Oslo

Partnere

Advokat Jan Gunnar Ness
Advokat Christian Lundin (H)
Advokat Erik Johnsrud (H)
Advokat Tom Sørum (H)

Ansatte advokater

Advokat Anders Hauge
Advokat Lars Edvard Landsverk
Advokat Anette Eckhoff

Advokatfullmektiger

Heike Kristine Bentsen
Trond Alan Wehn

I kontorfellesskap

Advokat Lars Olav Skårberg (H)

(H) Møterett for Høyesterett

Vår referanse: 17624#01\CL
Ansvarlig partner: Christian Lundin

Oslo, 13. januar 2012

**HØRING - BEHANDLING AV SIVILE KRAV ETTER TERRORHANDLINGENE
22. JULI 2011. FORSLAG TIL ENKELTE ENDRINGER I
VOLDSOFFERERERSTATNINGSLOVEN OG STRAFFEPROSESSLOVEN**

I. Innledning

1. Det vises til høringsbrev fra Justis- og Politidepartementet datert 7. desember 2011.
2. Jeg er oppnevnt som leder av den såkalte Pilotsaksgruppen. Gruppen består av følgende advokater;

Christian Lundin, Advokatfirma Ness Lundin DA, Oslo (leder)
Maria Aas, Advokatfirma Stabell & Co, Oslo
Nadia Hall, Advokatfirma Elden, Oslo
Inger Johanne Reiestad Hansen, advokatfirma Cambpell & Co, Hamar
3. Vi representerer et stort antall personer etter terrorhandlingene 22. juli 2011, herunder etterlatte og skadde både på Utøya og i regjeringskvartalet.
4. Gruppen har fått følgende mandat;
 1. Velge ut ca. 10 pilotsaker som er representative for den totale gruppen av skadelidte. Pilotsakgruppen skal samarbeide med enkeltadvokater om utvelgelsen av pilotsakene.
 2. Forberede disse sakene i samråd med bistandsadvokat
 3. Fremme søknadene for voldsoffererstatningskontoret i samråd med bistandsadvokat.

4. Prosedere sakene for domstolene i samråd med bistandsadvokat
 5. Avgi høringsuttalelse til departementet i forhold til lovendringsforslag
 6. Ha ansvar for dialogen med departementet omkring alle erstatningsrettslige forhold knyttet til saken.
5. Mandatet er mottatt fra de koordinerende bistandsadvokater i saken, men etter det opplyste vil arbeidet bli dekket under oppnevningen for Oslo tingrett.
6. I det følgende avgis høringsuttalelse fra Pilotsaksgruppen. Uttalelsen knytter seg til høringsnotatets erstatningsrettslige spørsmål. De øvrige spørsmål som tas opp i høringsnotatet kommenteres ikke.
7. Pilotsaksgruppen er som angitt etablert via de koordinerende bistandsadvokatene. Innledningsvis bemerkes likevel at uttalelsen ikke nødvendigvis reflekterer synspunktene fra samtlige fornærmede eller andre berørte som kan ha krav på erstatning etter 22. juli 2011. Nærværende høringsuttalelse er ikke forelagt for samtlige bistandsadvokater i saken før den sendes inn, og det kan derfor tenkes at noen av dem har et annet syn. Det legges til grunn at de i så fall formilder dette synet direkte selv innen høringsfristen.

II. Pilotsaksgruppens merknader til høringsnotatet

8 Generelt om behandlingen av erstatningskravene

9. Domstolsbehandling av erstatningskravene – forholdet til straffeprosessloven

10. Høringsnotatet bygger på en forutsetning om at de fleste erstatningskravene vil bli søkt dekket under lov om voldsoffererstatning, uten forutgående domstolsbehandling. Departementet viser her til at et stort antall erstatningskrav vil gjøre det vanskelig å få til felles behandling med straffesaken. Videre vises det til at både Oslo tingrett og påtalemyndigheten har signalisert motvilje mot felles behandling.
11. Pilotsaksgruppen erkjenner at det av hensyn til gjennomføringen av straffesaken ikke vil være praktisk å behandle alle erstatningskravene i anledning straffesaken. Samtidig vil gruppen presisere at straffeprosessloven som klar hovedregel legger opp til at erstatningskrav skal behandles samtidig med straffesaken. Det kan gjøres unntak fra hovedregelen etter strprl. § 428 femte ledd. Terskelen for å anvende unntaket er høy, jf. eksempelvis Rt. 2008 s. 1701.
12. Det er sannsynlig at flere av kravene på erstatning uansett vil måtte behandles av domstolene. Det vil da være prosessøkonomisk lite gunstig da med en forutgående behandling av sakene i forvaltningen.

13. Hvis det legges opp til en behandling av kravene først i forvaltningen, vil det medføre at det går lenger tid før sakene blir endelig avgjort, og det er uheldig for ofrene og de etterlatte. Hvis de behandles i sammenheng med straffesaken – eventuelt etter straffesaken i medhold av straffeprosessloven § 431 – vil retten ha et meget godt grunnlag for å avgjøre kravene. Gruppen mener derfor at det er hensiktsmessig å behandle ca. 10 pilotsaker i forbindelse med straffesaken. Det presiseres at det er kravet på oppreisning som egner seg for behandling nå da det er for tidlig å utmåle mænerstatningen og erstatningen for det økonomiske tapet.
14. Avgjørelsen vil kunne legges til grunn i alle de andre sakene, og dette vil være en åpenbar fordel.
15. **Den forvaltningsmessige behandlingen av erstatningskravene**
16. Ved den forvaltningsmessige behandlingen av erstatningskravene, har Departementet lagt føringer for å begrense den enkelte søkers tilgang til muntlig konferanse med saksbehandler. Det vises til høringsnotatets punkt 4 på s. 8.
17. På samme måte som over presiseres at det, uavhengig av hva som måtte være en praktisk fremgangsmåte, vil være reglene i forvaltningsloven som regulerer adgangen til muntlige konferanser. Det er følgelig den enkelte søker som må vurdere sitt behov for slik samtale og eventuelt fremme begjæring om dette til saksbehandleren. Gruppen vil imidlertid legge opp til at det plukkes ut ca. 10 pilotsaker der det avholdes muntlig høring osv. for det tilfellet at kravene i pilotsakene ikke blir tatt med i straffesaken.
18. Gruppen kan for øvrig ikke se at det foreligger behov for særskilte regler som hjemler en utvidet rett til muntlig konferanse.
19. Når det gjelder regler for gjennomføring av konferansen, synes henvisningen til utlendingslovens regler å medføre en viss vidløftiggjøring sett i forhold til hva som vil være behovet i de fleste sakene etter 22. juli.
20. **Spørsmål knyttet til krav om oppreisningserstatning**
21. Pilotsaksgruppen er enig i forslaget om å gi domstolene kompetanse til å prøve erstatningskrav fullt ut, jf. forslaget om ny § 17 a. Etter det gruppen kan se omfatter forslaget bare oppreisningskrav. Dette framstår etter gruppens oppfatning som en lite hensiktsmessig avgrensning.
22. Domstolene bør gis kompetanse til å prøve alle sider av et erstatningskrav, herunder alle erstatningsposter. Systemet for domstolsprøving blir da parallelt med domstolsbehandling av vedtak truffet av Pasientskadenemda i pasientskadesaker. Der har domstolene full prøvingsrett av både vedtak og erstatningskrav, jf. pasientskadeloven § 18. I motsatt fall kan en få en situasjon hvor domstolen kan prøve utmåling av skadelidtes oppreisningskrav mens spørsmålet om eksempelvis inntektstap kun finnes ugyldig med videre behandling av forvaltningen.

23. Gruppen gir tilslutning til departementets betraktninger rundt nivået for oppreisningserstatning. Utmåling av oppreisningserstatning vil by på utfordringer både med hensyn til akseptabelt nivå og med hensyn til differensiering mellom ulike kategorier av skadelidte. Det kan ikke gis føringer om nivåbetraktninger på dette stadiet av saken.
- 24. Voldsoffererstatningens øvre grense**
25. Departementet har foreslått en økning av voldsoffererstatningens øvre grense fra 40 G til 60 G med virkning fra 1. januar 2011. Bakgrunnen for dette er å unngå at beløpsgrensen hindrer dekning av erstatningskrav fra terrorofrene. Pilotsaksgruppen er positiv til den foreslåtte økningen. Samtidig har den to innvendinger som bør overveies grundig.
26. For det første mener Gruppen at den øvre grensen bør fjernes, eventuelt settes vesentlig høyere enn 60 G. Enkelte av ofrene etter terrorhandlingen må leve med store livsvarige skader. Disse skadene kan medføre betydelige erstatningskrav som utvilsomt kan overstige den foreslåtte øvre grensen. Et slikt krav kan framkomme gjennom et livsvarig inntektstap, betydelige livsvarige ekstraavgifter til pleie og omsorg osv., menerstatning, og oppreisning. Slike krav vil ha vern i norsk erstatningsrett, og de oppstår regelmessig også der skadelidte levestandard ville vært normal om skaden tenkes borte. I lys av den begrunnelsen departementet gir for å øke den øvre grensen, er det vanskelig å akseptere at de ofrene som vil ha det største behovet for erstatning, er de som kan risikere å få bare delvis dekning.
27. For det andre mener gruppen at økningen av den øvre grensen bør gjelde for alle tidligere saker under voldsoffererstatningsloven, ikke bare hendelser inntruffet i 2011. Det er vanskelig å se at erstatningskravene etter 22. juli skal stå i en særstilling sammenlignet med krav etter andre alvorlige skadehendelser hvor den øvre grensen har hindret full erstatning. Det er snakk om et mindre antall saker slik at eventuelle ekstraavgifter neppe vil ha stor betydning for ordningens finansiering.
28. Når departementet nå foreslår å øke den øvre grensen i § 11, finner Gruppen grunn til å peke på forholdet til mindreårige barns erstatningsrettslige vern under skadeserstatningsloven (skl.) § 3-2 a.
29. Etter denne bestemmelsen er erstatning for inntektstap og menerstatning til skadelidte under 16 år standardisert med maksimal erstatning på 40 G. Denne grensen medfører til tider en massiv underkompensasjon og bestemmelsen er kritisert både i rettspraksis og i den justispolitiske debatten.
30. Allerede i Rt. 1993 s. 1524 (Ølberg) uttalte Høyesterett at det ” ...kan være grunn for lovgiver til å vurdere om erstatningsnivået ved erstatning til barn etter nevnte bestemmelse er rimelig ”.

31. Forslaget om å øke den øvre grensen ved voldsoffererstatning bygger på en erkjennelse av et behov for å sikre bedre erstatningsdekning til blant annet unge mennesker som utsettes for vold. For sikre at mindreårige skadelidte fra terrorhandlingene får et tilsvarende vern, mener gruppen at det er nødvendig å øke maksimalgrensen i skl. § 3-2 a tilsvarende som bestemmelsen i voldsoffererstatningsloven § 11.
- 32. Personkretsen som vernes av voldsoffererstatningsloven § 1**
33. Departementet har reist spørsmål ved om vurderingstemaet knyttet til vern av tredjemannstap (herunder pårørende) skal kodifiseres. Gruppen er enig i at det ikke er hensiktsmessig å kodifisere vurderingstemaet og slutter seg til de synspunktene som framkommer i høringsnotatet. Gruppen mener imidlertid at vernet av tredjemannstap under voldsoffererstatningsloven bør samsvare med det vern som følger av alminnelige erstatningsrettslige prinsipper.
34. Departementet har videre bedt om tilbakemelding knyttet til forslag om å utvide personkretsen med vern under voldsoffererstatningsloven § 1 andre ledd. Gruppen slutter seg til departementets vurderinger rundt behovet for å endre § 1 andre ledd. Det er ikke innvendinger til utforming av ordlyden.

Med vennlig hilsen
NESS LUNDIN

Christian Lundin
Advokat

Direkte telefon: 23 29 90 09
Direkte e-post: lundin@nesslundin.no